

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історична геологія»

Освітня програма Географія
Спеціальність 106 Географія
Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історична геологія
Викладач (-і)	Сав'юк Мирослав Іванович
Контактний телефон викладача	066 926 77 27
Е-mail викладача	gpsavjuk@i.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год., з них: 14 год. лекційних і 16 год. практичних занять, 60 год. самостійна робота, вид контролю – екзамен.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Історична геологія» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 106 Географія. «Історична геологія» вивчає історію і закономірності геологічного розвитку Землі, встановлює послідовність утворення гірських порід, вивчає етапи розвитку органічного світу, закономірності прояву у часі різних геологічних процесів; умови утворення корисних копалин тощо; базується на даних стратиграфії, палеонтології, літології, петрології, геохімії, тектоніки, регіональної геології і геофізики.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання даної дисципліни є сформування уявлення про фактори розвитку географічної оболонки Землі; закономірності розвитку окремих геосфер Землі від утворення Землі як планети до сьогодні; методи використання палеогеографічних знань. Завданням дисципліни є знайомство із комплексом методів, що дозволяють відтворювати послідовність утворення гірських порід, вивчити етапи розвитку органічного світу, закономірності прояву у часі різних геологічних процесів, умови утворення корисних копалин, встановлення загальних закономірностей розвитку Землі і рушійних сил історико-геологічного процесу.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предмет, об'єкт вивчення та завдання історичної геології; - методи визначення відносного та абсолютного віку гірських порід; - категорії хроностратиграфічних шкал, міжнародну хроностратиграфічну шкалу; - поняття про фації та формації; - основи фаціального аналізу; - методи реконструкції палеогеографічних обстановок; - основні положення вчення про платформи та геосинклінальні пояси, стадії їх розвитку; - розвиток земної кори у часі і у просторі та її будову; - історію геологічного розвитку Землі ; <p><i>вміти</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати вік осадових відкладів та послідовність їх формування за допомогою методів визначення відносного віку гірських порід; - розчленовувати розрізи гірських порід; 	

<ul style="list-style-type: none"> - виділяти певні закономірності у розвитку земної кори та розуміти причини, які зумовили ці закономірності; - визначати основні різновікові структурні елементи земної кори на геологічних та тектонічних картах, пояснювати геологічну історію їх формування. 				
4. Компетентності				
<ul style="list-style-type: none"> - Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань з природничих дисциплін та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; - Здатність аналізувати географічні об'єкти та феномени як природного походження, так і технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів; - Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем). 				
5. Результати навчання				
<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних категорій і концепцій фізичної та суспільної географії; - Поглиблені знання про принципи структурної й функціональної організації географічних об'єктів, явищ і процесів, професійне володіння методами систематизації, типології та класифікації; - Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації. 				
6. Організація навчання курсу				
Обсяг курсу - 3 кредити ECTS, 90 год., з них: 14 год. лекційних і 16 год. практичних занять, 60 год. самостійна робота, вид контролю – екзамен.				
Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		14		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		16		
самостійна робота		60		
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	106 Географія	2	вибірковий	
Тематика курсу				
Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Лекційні заняття				
Тема1. Геологічне літочислення. Основні завдання історичної геології. Методи відносної геохронології. Методи абсолютної геохронології.	Лекція 1 2 год.	Ознайомитись з основними завданнями історичної геології, методами визначенням відносного та абсолютного віку гірських порід,	2	Згідно розкладу

		використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.		
<p>Тема 2. Методи відтворення палеогеографічних обстановок.</p> <p>Уявлення про фації. Основні групи фацій. Фаціальний аналіз. Уявлення про формації. Методи відтворення рухів земної кори.</p>	Лекція 2 2 год.	Довідатись, що таке «фація», які групи фацій існують (морські, перехідні, континентальні), фаціальний аналіз (літологічний та біономічний), формації та їх типи, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	3	Згідно розкладу
<p>Тема3. Етапи еволюції Землі. Докембрійський етап. Догеологічна історія розвитку Землі. Особливості докембрійського етапу. Еволюція земної кори в докембрії. Палеогеографічні умови докембрію. Органічний світ докембрію. Корисні копалини докембрію.</p>	Лекція 3 2 год.	Ознайомитись з основними подіями на Землі в місячній ері, особливостями геологічної історії докембрію, формуванням фундаменту древніх платформ, наслідками байкальської складчастості, еволюцією атмосфери і гідросфери, основними родовищами корисних копалин, утворених в докембрії, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	2	Згідно розкладу
<p>Тема 4. Етапи еволюції Землі. Раньопалеозойський етап.</p> <p>Еволюція земної кори в ранньому палеозої. Формування атмосфери й клімату Землі в ранньому палеозої. Еволюція органічного світу в ранньому палеозої. Корисні копалини раннього палеозою.</p>	Лекція 4 2 год.	Ознайомитись з будовою земної кори на початку палеозою, розвитком в ранньому палеозої платформ і геосинклінальних поясів, атмосфери, клімату, наземного зледеніння, еволюцію органічного світу, основними родовищами корисних копалин раннього палеозою, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	3	Згідно розкладу
<p>Тема 5. Пізньопалеозойський етап.</p>	Лекція 5 2 год.	Ознайомитись з розвитком герцинської складчастості, причинами	3	Згідно розкладу

<p>Тенденції розвитку земної кори в пізньому палеозої. Особливості клімату в пізньому палеозої. Оновлення органічного світу в пізньому палеозої. Корисні копалини в пізньому палеозої.</p>		<p>утворення материків Лавразії та Пангеї, великим гондванським зледенінням, еволюцією органічного світу, родовищами корисних копалин пізнього палеозою, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.</p>		
<p>Тема 6. Мезозойський етап. Формування мезозойських структур. Палеогеографічні умови в мезозої. Розвиток рослинності й тваринного світу в мезозої. Корисні копалини мезозою.</p>	<p>Лекція 6 2 год.</p>	<p>Ознайомитись з розвитком Середземноморського та Тихоокеанічного поясів, подіями, що спричинили розпад Лавразії та Гондвани на окремі континенти, еволюцією рослинного, тваринного світів, можливими причинами «великого вимирання» тварин, родовищами корисних копалин мезозойського віку, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.</p>	<p>3</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 7. Кайнозойський етап.</p> <p>Еволюція земної кори в кайнозої. Зміна палеогеографічних умов протягом кайнозою. Еволюція біосфери в кайнозої. Корисні копалини кайнозою</p>	<p>Лекція 7 2 год.</p>	<p>Ознайомитись з розвитком Альпійсько-Гімалайської складчастої області, еволюцією океану Тетіс, зміну клімату, наземними зледеніннями антропогену, поширенням рослинного і тваринного світу кайнозою, родовищами корисних копалин, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.</p>	<p>3</p>	<p>Згідно розкладу</p>
Практичні заняття				
<p>Тема 1. Фаціальний аналіз.</p> <p>Основні групи фацій.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Розглянути та ознайомитись з вченням про фації. Основні групи фацій, їх аналіз,</p>	<p>4</p>	<p>Згідно розкладу</p>

Визначення фаціальної належності порід.	1 2 год.	використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.		
Тема 2. Побудова стратиграфічного розрізу і палеогеографічної кривої до розрізу	Практичне заняття 2-3 4 год.	Навчитись будувати стратиграфічну колонку та палеогеографічну криву використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	8	Згідно розкладу
Тема 3. Складання палеотектонічних схем будови земної кори кінця докембрію. Розвиток Землі в археї. Особливості розвитку природи Землі в ранньому протерозої. Розвиток природи Землі впродовж пізнього протерозою.	Практичне заняття 4 2 год.	Вивчити особливості формування та будови основних геотектонічних структур докембрію, скласти схему будови земної кори кінця докембрію, показати на схемі древні платформи, геосинклінальні пояси, області байкальської складчастості, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	4	Згідно розкладу
Тема 4. Складання палеотектонічних схем будови земної кори кінця палеозою. Історія розвитку природи Землі в ранньому палеозої. Особливості розвитку природних компонентів продовж пізньопалеозойської ери. Читання палеогеографічних карт палеозою та виділення основних палеозойських структур на контурних картах	Практичне заняття 5 2 год.	Вивчити особливості формування та будови основних геотектонічних структур кінця палеозою, скласти схему будови земної кори кінця палеозою, показати на схемі давні платформи, молоді епібайкальські платформи, області каледонід, герценід, крайові прогини герценід, геосинклінальні пояси, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.	4	Згідно розкладу

<p>Тема 5. Складання палеотектонічних схем будови земної кори кінця мезозою.</p> <p>Історія розвитку природи в мезозої.</p> <p>Особливості розвитку природних компонентів продовж мезозою. Читання палеогеографічних карт мезозою та виділення основних мезозойських структур на контурних картах.</p>	<p>Практичне заняття 6</p> <p>2 год.</p>	<p>Вивчити особливості формування та будови основних геотектонічних структур кінця мезозою, скласти схему будови земної кори в кінці мезозою, показати на схемі давні платформи, області мезозойської складчастості, молоді епіпалеозойські платформи, геосинклінальні області, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.</p>	<p>4</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 6. Складання палеотектонічних схем будови земної кори у сучасну епоху.</p> <p>Історія розвитку природи в кайнозої.</p> <p>Особливості розвитку природних компонентів продовж кайнозою.</p> <p>Читання палеогеографічних карт кайнозою та виділення основних кайнозойських структур на контурних картах.</p>	<p>Практичне заняття 7</p> <p>4 год.</p>	<p>Вивчити особливості формування та будови основних геотектонічних структур у сучасну епоху, скласти схему будови земної кори у сучасну епоху, показати на схемі давні платформи, щити, молоді платформи, мезозоїди, альпійські структури, крайові прогини, області епіплатформного орогенезу, використовуючи лекційний матеріал, додаткові джерела; 4 год.</p>	<p>4</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>7. Система оцінювання курсу</p>				
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p><i>Поточний контроль</i> здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної</p>			

	<p>групи.</p> <p><i>Модульний контроль</i> (сума балів за окремий змістовий модуль) проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал.</p> <p><i>Семестровий (підсумковий) контроль</i> проводиться у формі екзамену.</p> <p><i>Екзамен</i> – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.</p>
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25.
Практичні заняття	<p>Практичні роботи (семінари) вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав сумарно 25 балів і вище. Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав менше 25 балів. У цьому випадку студенту у відомості робиться запис "не допущений" і виставляється набрана кількість балів. Допускається, як виняток, з дозволу декана факультету за заявою, погодженою з відповідною кафедрою, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни

	(відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Напередодні екзамену викладач подає доповідну декану про недопуск студентів академічної групи (груп). Відмітка про недопуск у відомості робиться при наявності розпорядження декана.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях, поточному тестуванні, самостійній роботі (реферати, презентації). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Вимоги викладача. Кожен викладач ставить студентам систему вимог та правил поведінки студентів на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт, тестових завдань. Все це гарантує високу ефективність навчального процесу і є обов'язковою для студентів.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Куровець М.І., Гунька Н.Н. Основи геології. Львів 1997р, 694с.
2. Куровець М.І., Гунька Н.Н. Загальна геологія. - Львів: "Атлас", 1998. - 420 с.: іл..
- 3.Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 480с.
- 4.Сивий М.Я. , Свинко І.М. Геологія. Практикум. К.: Вища школа. – 2006.
5. Ключников М.М., Онищенко О.М. Исторична геологія.– К.:Вища школа, 1975.- 295с.
6. Владимирская Е.В. и др. Историческая геология с основами палеонтологии.- Л.: Недра, 1985.- 423с.
7. Немков Г.В. и др.. Историческая геология.– М.: Недра, 1986.- 348с.
8. Леонов Г.П. Историческая геология. Т.1.-Докембрий.– М.: Изд-во МГУ, 1980.- 344с. и Т.2.-Палеозой. – Изд-во МГУ, 1985.- 381с.
9. Богданов Ю.А. и др. Происхождение и развитие океанов.- М.: Мысль, 1978.- 160с.
10. Ясаманов Н.А. Древние климаты Земли. – Л.: Гидрометеиздат., 1985.- 295с.
11. Хаин В.Е., Короновский Н.В., Ясаманов Н.А. Историческая геология. – Изд-во МГУ, 1997.- 448с.
12. Короновский Н.В., Хаин В.Е., Ясаманов Н.А. Историческая геология (2-е издание).- М.: Издат. центр „Академия”, 2006.- 464с.

Викладач: _____

Сав'юк М.І.